

Dirigendipulti tõuseb noor muusik Erki Pehk. Lööb pidulikult lahti avaloo, mis valmistab ette Silva etteastelaulu "Heia" ja asub juhtima üleskütvaid rütmikiirendusi. Ärkab tšaardašitunne, mille töid kaasa oma rännuteelt läbi Araabiamaade Ungarisse jõudnud mustlased.

Silvagi laul algab laiuva kantileeniga ja läheb samuti üle tantsukannatamatusest pakatavale kiirendusele. Erki Pehk mõistab hästi kunagise Austria-Ungari keisririigi valsi- ja tšaardašimuusikale omast nõtket ja rütmikapriisset vaimu. Miski siiski raskendab selle kergejalgsuse päralejõudmist: tosinajaost enamgi keelpilli ei pääse vaskpillidega võrdselt löögile. Niisugune on juba kord saali akustika. Klassikaline operett aga ootab rohkem viiulite kõlarõõmu ja liikuvust, nii nagu see on omane priimašite mängumõnule.

Eesriie avaneb ja, veidi üllatuslikultki, troonib laval soliidne sõjajaelne raadio, pakkumas ülekannet tšaardašivürstinnaks kutsutud Silva galaesinemiselt. 1915. a loodud opereti tegevusaega ongi noorendatud 15-20 aasta võrra. Suur patt see just pole, sest Imre Kálmán kirjutas edasi ka 30. aastail. Ajavahe on tunnetatav tänu Kustav-Agu Püümani maitsekale lavakujundusele.

Sisseelamisele 30. aastasse paneb lõpuvaatuses korraks jala ette vürstiproua ja kunagise varieeteelaulja Anhilde osatäitja Helgi Sallo, näitamaks, kuidas ta on enne oma vähemalt 25 aastase poja Edvini sündi laulnud veel sündimata revüünumbrit "Carambolina-Caramboletta" "Montmartre'i kannikesest"! "Carambolinat" kui värsket šlaagrit võinuks laulda ainult Silva.

Opereti teksti on õnneks uuesti tõlkinud Neeme Kuningas, värsi-

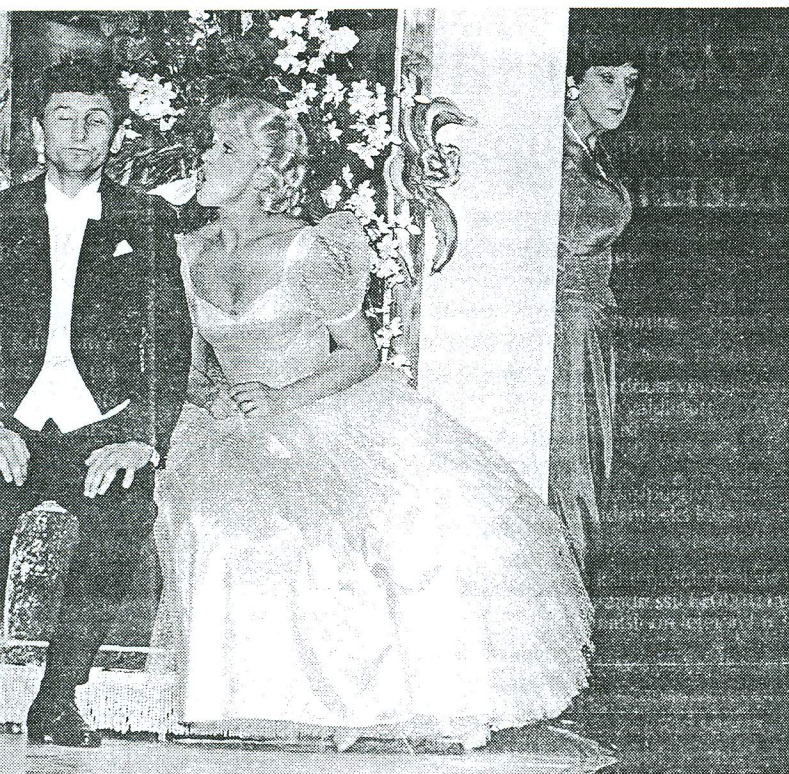

ÄMMA UUDISHIMU: Vürstinna Anhilde (Urve Tauts) luuramas poeg Edvinit (Taru Karisma).

Täisvereline "S

seppadena abiks Kulno Süvalepp ja Uno Kreen. Neeme Kuningas on loo ka lavale seadnud ja ühtlasi mitmeti rikastanud Leo Steini ning Béla Jenbachi libretot. Näiteks Feri von Kerekesi (Väino Puura), selle kauaaegse iginooruslikkuse kehas-taja osatähtsus on varem olnud suhteliselt väiksem. Nüüdses lavastuses on teda "edutatud" Anhilde noorpõlvekallimaks ja ilmselt ka Edvini papaks. Edvin on ju "Silvas" esimene armastaja ja vürsti enese arvatav poeg. Anhilde kabareemineviku ilmsiks tulles on seisuse- upsakas vürst Leopold Maria suisa sunnitud lubama nii Silva-Edvini kui ka oma õetütre Stasi ning krahv Boni abielu. Anhilde vürstlikus abikaasas näeme sulamit hirmuvalitsejast, kavalerist ja koomikust.

Hans Miilberg, kõige erinevamate, kuid enamasti pehmema loomuga karakterite looja, paneb rõhku just kahele viimasele omadusele. Operetlikkuse seisukohast kõige-kõigem on Bonit mängiv Tõnu Kilgas. Seda Figarot ruudus on lava lihtsalt täis. "Nende neidudega kabareest" koos tantsides viskab ta jalga nendega samale kõrgusele. Pidevas partnerluses Karismaga on mõlema esinemistase muutunud aina viimistletumaks ja vastavamaks antud osade karakterile. Kuigi Bonil on ungari-rumeenia seganimi Káncsiánu (ainult ungarlik konsonantühend *cs* ja puhtrumeenialik lõpp *nu*; muide Silval on puhtrumeenialik nimi Varescu), on see kõik ka muusikaliselt õigustatud: rumeenlastelgi on samalaadselt

de (Urve Tauts) luuramas poeg Edvinit (Tarmo Sild) ja krahvinna Stasit (Katrin

Harri Rospu

ereline "Silva"

Hans Müllberg, kõige erinevamate, kuid enamasti pehmema loomuga karakterite looja, paneb rõhku just kahele viimasele omadusele. Operetlikkuse seisukohast kõige-kõigem on Bonit mängiv Tõnu Kilgas. Seda Figarot ruudus on lava lihtsalt täis. "Nende neidudega kabareest" koos tantsides viskab ta jalga nendega samale kõrgusele. Pidevas partnerluses Karismaga on mõlema esinemistase muutunud aina viimistletumaks ja vastavamaks antud osade karakterile. Kuigi Bonil on ungari-rumeenia seganimi Káncsiánu (ainult ungarlik konsonantühend *cs* ja puhtromeenialik lõpp *nu*; muide Silval on puhtromeenialik nimi Varescu), on see kõik ka muusikaliselt õigustatud: rumeenlastelgi on samalaadselt

üleskütvat musitseerimislaadi. Kas siit ei kasvagi välja Kilgase Boni ülielav mängulaad? Pole võimalik unustada Agu Lüüdiku ja Endel Pärna suurepäraseid Boni-tõlgitsusi, aga Kilgas loob selle osa igati omanäoliselt. Ainult Boni silmapilkset armumist Stasisse võinuks "rabavamalt" edasi anda.

Katrin Karisma Stasi vallatlev hoiak Edvini suhtes annab märku, et Boni on temale sobivam partner. See sarmikas neiu on stiililiseltki erinev Karisma teistest tantsu-jalgsetest, aga ikka ettevõtlikest subretiosadest. Tunneb isegi süngena, kui teda oleks sunnitud abielluma Edviniga – oma tädi-pojaga! Nii see aadelkond ju sugulaste abielude tõttu manduski.

Alar Haak Edvini osas on

parajasti välja astumas debütandiseisusest. Tal on meeldiv ja kandev tenorihäääl, hea hoiak. Esimese vaatuse alguses oli ta täiesti tujust ära, Buster Keatoni moodi surmtõsine, aga mitte sama naljakas. Ta oli ju armastama hakanud varieteetähte Silvat ja muidugi oli talle selge, mida see pidi kaasa tooma. Ometi ei peaks ta sellises olekus keset lava seisma. Kui tal tuleb tegutsema hakata, ilmub tema kõneste pateetilisi noodikesi. Teises vaatuses on Edvin juba tegeusam.

Ka Kalju Karaski häält on ansambelis meeldiv kuulda.

"Tšaardašivürstinnana" esinenud Annika Tõnuri laulmismaneer paneb kuulama. Selles on kammerlaululikke omadusi – Tõnuri on lauljana lai ampluaa. Ta liigub suunas, mille on läbi käinud operetti laulvad suurlauljad, nagu Schwarzkopf, Sutherland, Gedda, Lanza jt. Kujundlikkust loob ta nii lauljana kui ka näitlejana.

Teise vaatuse üheks naelaks on suur valsistseen: tantsivad paarid Silva-Edvin ja Stasi-Boni. Koomiliste vahejuhtumistega partnerivahetuste puhul ollakse kas õnneliku näoga või siis pütatakse seda teeselda. Seda lavastaja stsenariumi järgi tehtud tantsustseeni oleks nautinud ka Agu Lüüdik.

Esimeste vaatuste finaalides on peameloodiaid töödeldud vastavalt muutuvatele olukordadele: armastusteema võib kujuneda ka valusaks mälestuseks. Mõlemal juhul on Silva ja Edvini lahkuminekul tegevuslikult hästi lahendatud.

"Silvat" jälgides võis mõnu tunda täisverelisest operetist. Oli hea näha juhtivaid lavajõude (K. Karask, R. Gurjev) kujundamas karakterrolle. Kõrsete kunstnike kõrval võis kuulda ja näha noori paljutootavaid lauljaid ning värsket dirigentigi. Estonias on tuld tulevikukski.

LEO NORMET